



САМУР

№ 7 (208) 2008-йисан 23-АВГУСТ

1992-йисан январдилаи акъатзава

ЦИЙИВИЛЕР

СЕЧКИЙРИВ ЦИЙИЗ ЭГЕЧИЗАВАЙ ЖЕГЬИЛАР ПАТАЛ КУРСАР

Цийи Азербайжан Партиядин Жегьилрин КватГалди сечкийра сифте яз иштиракзавай жегьилар патал кьилди курсар арадал гьун кьетI авунва. КватГалдин кьил Рамил Гьасанова малумат гайивал, кIвенкIве ихьтин курсар Бакуда, Сумгаитда ва Абшеронда кардик кутада. Винидихъ тIвар кьур кIватГалдин Америкадин Садхьанвай Штатрин Республикачийрин Институтдин куьмекдалди кьиле тухвай семинар-тренингра чешне кьалурай жегьилри и курсара экспертвал ийида.

Жегьилар патал курсар республикадин маса районрани тешкил жеда. Алай йисан 25-августдиз кардик кутунвай цийи проект сентябрдин эхирриз кьилиз акъудда.

АВТОВОКЗАЛ СЕНТЯБРДИН ВАЦРА КАРДИК АКАТДА

Бакудин Билежери поселокда эцигзавай цийи автовокзал сентябрдин вацра кардик акатда. Алай вахтунда ина зуракI амай кIвалахар тамамарзава. И крар сентябрдин юкьваралди куьтягда.

Вад гьвадин цийи автовокзалдин комплексдик алишверишдин меркезар, 3 гьетрен отель, автомобилар акъвазардай чкаяр акатзава. Автовокзалди гьар юкьуз 15-20 агьзурдав агакьна инсанар ва 800-1000 автобус кьабулда. Ина гьам кIвалахзавайбур, гьамни гьакIан инсанар патал кьулай шартIар арадал гьида.

БАКУ-УРУСАТ СЕРГЬЯТДИН РЕКЬЕ КРАР ВИЛИК ФИЗВА

"Аккорд" компанийрин кIватГалди Баку-Урусат сергьятдин рекьин 100 километр бетонламишна куьтягнава. Санлай и рекьин 16-134 километрдин паюна бетондин кIвалахар кьиле тухвана кIанзава. Рехъ гуьнгьна хтунив 7 агьзур инсан ва 3 агьзурдав агакьна техника эгечIнава.

Талукь идарадай малумат гайивал, и рекье 22 цийи муьгь ва рехъ алуддайди, 2 тунел ва 1 ракъун рекьин муьгь эцигна кIанзава. Идалай гьейри рекьелай элячIдай чкаяр ва коммуникация патал герек тир тедбирарни фикирда кьунва.

КЬВЕПЕЛЕДА ПЕШЕЯР ЧИРДАЙ МЕРКЕЗ АХЪА ЖЕДА

Пешеяр чирунин крар вилик тухуниз куьмек гузвай Гьукуматдин программадив кьадайвал, 2008-2009-йисара Кьвепеле района туризмдин ва отелдин крар чирдай пешейрин меркез кардик акатда. Им дуньядин стандартрив кьадай меркез я. Ина бармен-буфетчияр, хуьрекар, гьакIни ширин затIар чрадайбур, отелдин гуьзчияр, туристрин заказар кьабулдай агентар, гьакIни маса пешейрин сагьибар гьазурда.

ШАМАХИДАЙ КЪУБАДИЗ ЦИЙИ РЕХЪ АКЪУДДА

Цийи проектдай малум жезвайвал, Шамахидай Къубадиз девирдив кьадай цийи рехъ акъудун патал герек тир гьазурвилер аквазва. И рекьин яргьивал 105 километр жеда. Алай вахтунда Шамахидин агьалияр Къубадиз Бакудай акъатна физва. Цийи рехъ кардик акатайла абурун мензил 200 километрдин куьруь жеда.

"SAMUR" YENƏ YADDAN ÇIXIB...

ONA GÖRƏ DƏ MALİYYƏ DƏSTƏYİ GÖSTƏRİLƏCƏK QƏZETLƏRİN SIYAHISINDA ONUN ADI YOXdUR

Azərbaycanda ictimai həyatın digər sahələrində olduğu kimi, mətbuatın inkişaf etdirilməsi sahəsində də səmərəli tədbirlər həyata keçirilir. Müstəqil dövlətin inkişaf etməsində kütləvi informasiya vasitələrinin rolunu yüksək qiymətləndirən ulu öndər Heydər Əliyev 1998-ci ilin avqustun 6-da "Ölkədə söz, fikir və məlumat azadlığının təmin edilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" fərman imzaladı. Həmin fərmana əsasən mətbuatda senzuranı həyata keçirən baş idarə ləğv olundu. Bununla da mətbuatımızın yeni inkişaf mərhələsi başlandı. Ulu öndər əvvəlki hakimiyyət dövründə bərhad vəziyyətə düşmüş məmur-jurnalist münasibətlərinin həllinə də nail oldu. Məmurlara mətbuatla işləmək verdişlərini aşladı.

Fərəhli haldır ki, ümummilli lider Heydər Əliyevin azad mətbuatın inkişafı sahəsində müəyyən etdiyi siyasəti bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev uğurla davam etdirir. Dövlətimizin başçısı ötən illərdə humanist prinsiplərə əsaslanaraq qəzetlərin "Azərbaycan" nəşriyyatına olan borclarının dövlət büdcəsi hesabına ödənilməsi barədə sərəncam verdi. Prezidentin qayğısı sayəsində Azərbaycan milli mətbuatının yaradılmasının 130 illik yubileyi münasibətilə neçə-

neçə jurnalist ali dövlət mükafatları ilə təltif edildi, kütləvi informasiya vasitələrinə maddi yardımlar olundu.

Dövlətimizin başçısının 2008-ci ilin iyulun 31-də imzaladığı "Azərbaycan Respublikasının Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin inkişafına birdefəlik maliyyə yardımını göstərilməsi haqqında" və "Azərbaycan Respublikasında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin inkişafına dair dövlət sərəncamları Konsepsiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında sərəncamları ölkəmizdə azad mətbuatın inkişafına göstərilən yeni qayğının təzahürüdür. Bu sərəncamlar mətbuatın maddi-texniki bazasını möhkəmləndirməyə imkan verəcək. Yeni konsepsiyada mətbuata uzun müddətli və güzəştli kreditlərin verilməsi planlaşdırılır, eyni zamanda regional mətbuata da maliyyə dəstəyi göstərilməsi nəzərə alınır.

Bütün bu tədbirlər ürək açır. Amma təəssüf ki, mətbuata maliyyə dəstəyi bütün qəzetləri əhatə etmir. Son sərəncamlara əsasən ölkəmizdə fəaliyyət göstərən 38 qəzet və informasiya agentliyinə 5 min manat həcmində birdefəlik yardım göstəriləcək. Amma bu siyahıda "Samur"un adı yoxdur. Qəzetimiz yenə yaddan çıxıb. Mətbuatımızın 130 illik yubileyi münasibətilə kütləvi informasiya vasitələrinə maddi yardımlar göstəri-

ləndə də "Samur" unudulmuşdu. Halbuki 16 il fəaliyyət göstərən qəzetimiz respublikamızın peşəkar və obyektiv mətbuat orqanları sırasında layiqli yer tutur. "Samur" qərəzsiz, vicdanlı mövqeyi ilə ölkəmizdə qazanılan uğurları geniş işıqlandırır, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin uğurlu daxili və xarici siyasətini müntəzəm dəstəkləyir, Azərbaycan və Dağıstan xalqlarının dostluğunun daha da möhkəmlənməsinə və inkişaf etməsinə yaxından kömək göstərir.

Qəzetimizlə əlaqədar ulu öndər Heydər Əliyev 1995-ci ilin fevralın 20-də respublikamızın ləzgi ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşü zamanı demişdi: "Mən hesab edirəm ki, əgər mədəniyyət mərkəzi varsa, o özü də qəzet çıxarmalıdır. Mən kömək etmək məsələsini qoymuşam, kömək lazımdır."

Təəssüf ki, 1997-ci ildən bu yana dövlət tərəfindən "Samur"a maliyyə dəstəyi göstərilməyib. İnanırıq ki, əlaqədar təşkilatlar üç dildə - Azərbaycan, ləzgi və rus dillərində çıxan "Samur"un cəmiyyətimizin həyatında oynadığı rolu layiqincə qiymətləndirəcək, ulu öndərimizin vaxtilə söylədiyi qiymətli sözlərə rəğmən bu mətbuat orqanı yada salacaq, digər qəzetlər kimi, ona da maliyyə dəstəyi göstərəcəklər.

"Samur"

ЧАКАЙ КХЪЕНАЙ...

Лезги ва лак (къазикъумух) халкъарин тарихар, къисметар сад я. Лезгийрин халкъдин яратмишунар, адетар ва музыка аял чIаварилай аз мукьва я. Лезгийр халисан "чили" инсанар я - зегьметдал рикI алай, цанар цадай, чтин сихилрин ацукьун-къарагьун, адетар кIевелай хуьдай, михьби рикI авай.

*Эффенди КАПИЕВ,
Лак халкъдин кхьираг.
1935-йис.*

Кар авурди крарин,
кар тавурди гафарин
иеси жеда.

Лезги халкъдин мисал.

ВАЦІУКАЙ ГЪЕН ЖЕДАЧ КЪВАН..

**ВАКЪИАДИН
ЧКАДАЛ**

2008-йисан 9-июлдин няниз, сятдин 20-даз Кцарилай 65 километрдин яргал, гъа вичин тІвар алай вацІун кьере, са пад къакъан къвалар, яргъанар тир чкадал экя хъанвай ГъенервацІ хуьре 150-160 метр гъяркъувиле чил цІуьдгъуьнна, 4 кІвал тамам уьцІена, 12 кІвал яшамішуниз виже текъведай гъалдиз аватна.

Жемятар вахтунда хабардар авуни гзаф кьиникърин виликпад хвена.



"КІвал берекат квай чкадал эцигда" - лугъуда стІурвийри. Къуд-вад виш йис вилик ГъенервацІни гъа ихътин чка хъиз акуна инаг ери-бине хкъгъай ксариз. Къуд кьерех къапкъацу уьрушар, къайи булахар, бул келем, картуф битмиш жезвай магъсулдар накъвар тир и макандин берекатлувилез рикІивайни гаф авач. Бес "Ціукайни вацІукай Аллагъди хуьрай"- лагъанвачирни чи бубайри?

-ГъенервацІ, Арчан, Элих, Ергъи Кек чи бубайри яшайишдин, хуьруьн чкаяр хъиз хкъгъанвай-



ди туш, - лагъана чаз ихтилатдин чІавуз райондин крар кълиз акъуддай властдин башчидин СтІура векил тир Икрам Эседова, - инагар малкъара хуьдай уьрушар, нехирбанар, чубанар амуькдай къазмаяр, ятахар авай чкаяр хъанва. Чибуру и уьрушриз "чІаф" лугъуда. Йисар алатиндивай къазмайрин чкайрал КІвалер эцигна, къавар кІевна, хуьр ктуна.

ГъенервацІ Кцарилай 65 километрдин яргал, гъа вичин тІвар алай вацІун кьере, са пад къакъан къвалар, яргъанар тир чкадал экя хъанва. Гат-



фарихъ, зулуз живер цІрана, марфар гзаф хъайила и яргъанра чатар арадал къвезвайди хуьруьнвийри фаданлай къатІанвай. Сифте "SOS"-ни 2000-йисуз ягъана: ГъенервацІун килеллай накъвар цІуьдгъуьн жез башламишна. Райондин, хуьруьн кьиле авайбуру, агъсакъалри инай куьч хъун меслят акунай. Анжах багъри чилерал къару инсанри кикев-тІупІув тукІуьрнавай КІвалюгъ тергна чара чкайриз куьч хъун хевначир.

Ингъе, "Къурай вацІаризни ятар хкъведа"-лагъай мисал дуьз ахкъатна. Майдилай башламишна къвай марфари вичин "кар" акуна. ГъенервацІун килеллай чилин къатар ятарив ацІунин нетижада накъвадин структура чІур хъана, нетижада 150-160 метр гъяркъувиле чил цІуьдгъуьнна, 4 кІвал там уьцІена, 12 кІвал яшамішуниз виже текъведай гъалдиз аватна.

Хуьруьн куьчейра, гъенерал 15-20 сантиметрди-



лай 1,5-2 метрдин гъяркъувиле авай сварар арадал атана, куьз хъанвай ятарикай булахриз элкьвена.

Икъван зурба вакъиадикай вири гъенервацІунвийр сагъ-саламат къуртулмиш хъана. Абуру са патай Аллагъди, муькуь патай райондин ва хуьруьн вилик-къилик галайбурун игътиятлувили хвена.

-Чна тек са гъенервацІунвийр ваъ, - лагъана чаз райондин крар къилиз акъуддай властдин башчидин мавин Алиф Мамедова, - гъакІни цІедгъуьн хъунин кичІевал авай Нежефхуьруьн,



ЛацІарин, Пигъиррин, КІуррин, Мучугърин ва маса хуьрерин векилар, беледиядин седрияр уях хъун патал хабардар авунвай. Хуьре сифте чатар 9-июлдин няниз, сятдин 20-даз ашкар хъана. Тадидаказ жемятар куьчарна, гъвечибуруз, куьзубуруз ксудай чкаяр тайинарна. Специалистрин прогнозар дуьз акъатна: пакаман юкъуз 4 квал тамам чилик фена, 12 кІвал яшамішуниз виже текъведай гъалдиз аватна.

10-июлдиз ГъенервацІа акур гъалар чнани объективдиз къачуна. КІваливай-къавай хъанвай багъри инсанрин гъиссер инай къатІун мумкин туштІани, вакъиадин зурбавал, зияндин масштаб акван четин туш.



Вакъиадилай са югъ вилик гъенервацІунви Баламетан гъенел мехъеррин чадур ягъанвай. Макъамчийриз, манидарриз эвернавай. Свас СтІурай гъайи Илгъаман рикІел са йикъан и къве вакъиани яргал йисаралди аламуькда: "Зи мехъеррин юкъуз чил цІуьдгъуннай". Гъик ятІани, уьмуьрда шадвилини пашманвили санал камарзава. Шадвили хъиз пашманвилини, дердинини инсанар садарзава. Мехъер акъвазар авур Баламет халуди, адан мугъманри кІеве авай гъенервацІунвийриз куьмекар гун патал гади къачунвай.

КІвалер чканвай гъенервацІунви Муса Новрузбегахъ, Элибала Демировахъ галаз ихтилат-



дайла чна дагъвийрин рикІерин чІехивал, дурумлувал ва сабурулувал мадни къатІана.

ГъенервацІунвийр тІебиатдин и имтигъандин вилик ажуз акъвазнавачир: абуруз чпин куьлухъ гужлу, къудратлу девлет галайди хъсан чизвай. Райондин саки вири структурайрин чІехибуруз гъазадин чкадал атана инсанриз мезинни, гъилинни куьмекар къалурзавай. Къилив галай Арчанай, Къутургъандай, СтІурай, Кчандилай атанвай мукъва-къилийри инсанриз мумкин тир шейер хкъуддай, куьч акъуддай кумекар гузвай. Идани гъенервацІунвийрин пакаман югъ динджи жадайдик умуд кутагъвай. ЯтІани, и инсанрин дердиниз шерик хъун, абуруз герек тир куьмекар къалурун чи буржи я.

Р.С. И вакъиадилай са юъ алатайла ТІигъирайни къалабулух галай хабар агакъна: ара датІана



къвай марфари инани чилер патипатарнавай. Зурба сварарикай сад яшайишдин кІвалерин 40-45 метрдин мукъувай физва. И карди кІвал-югъ кутадай чка хкъягъдайла игътиятлу хъун, герек тир пешекарривай меслятар, талуьк идарайривай разивилер къачунин чарасузвал мадни субутзава.

Вьадади (Съгъо р автординди .)

"Qusar Kцar" газет, 2008-йисан 25-июль.

Ona "ikinci Baqration" deyirdilər. Birinci Baqration tarixdən yaxşı məlumdur. O, 1812-ci il Vətən müharibəsinin qəhrəmanıdır. A.V.Suvorovun İtaliya və İsveçrəyə hərbi səfərlərində ordunun avanqardına rəhbərlik edib. 1812-ci ilin Borodino vuruşmalarında rus ordusunun sol cinahına komandanlıq edən Pyotr İvanoviç Baqration döyüşdə ağır yaralanaraq, həlak olub. Bəs "ikinci Baqration"un onunla nə əlaqəsi? Əlaqəsi var. Əvvələn, P.İ.Baqration da dağıstanlı idi. Kizlyar şəhərində anadan olmuşdu. İkincisi, o da sələfi kimi, həmişə avanqard hissələri idarə edirdi. Ona görə də döyüş dostları bu igid ləzgini - diviziya komandiri polkovnik Xiyərbəy Zamanovu "ikinci Baqration" adlandırmışdılar.

ÜÇ DİVİZİYA KOMANDİRİNDƏN BİRİ

Böyük Vətən müharibəsi illərində üç məşhur ləzgi sərkərdəsi - general-mayor Mahmud Əbilov, general-mayor Yaqub Quliyev və polkovnik Xiyərbəy Zamanov diviziyaya rəhbərlik edib. Daha bir ləzgi zabiti - polkovnik Abdusəlim Nəzərəliyev diviziya komissarı olub. Müharibə illərində SSRİ Ali Baş Komandanı İ.V.Stalin öz əmrlərində general-mayor M.Əbilovun qəhrəmanlığını 7 dəfə, polkovnik X.Zamanovun qəhrəmanlığını 6 dəfə, general-mayor Y. Quliyevin qəhrəmanlığını 5 dəfə ayrıca qeyd edib.

Müharibədə 20-dən çox ləzgi zabiti polk komandiri olub. Onlardan qırıq aviasiya polkunun komandiri Valentin Əmirov Dağıstanda birincilərdən olaraq Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülüb. O, təkə 1942-ci ilin sentyabrında 107 döyüş uçuşu edərək, şəxsən 7 düşmən təyyarəsini vurmuşdu. Suvorovun "sayla yox, ağılla döyüş" prinsipini əsas götürən V.Əmirovun rəhbərlik etdiyi aviasiya polku isə bir ay ərzində düşmən qırıq təyərələri ilə qeyri-bərabər döyüşlərdə 43 alman "messersmitt"-ini vurub yerə salmışdı.

Faşistlərlə döyüşlərdə 200-dən çox ləzgi zabiti batalyonlara, rotalara, batareyalara rəhbərlik edib. 30 mindən çox ləzgi göstərdikləri qəhrəmanlıqlara görə orden və medallarla təltif olunub. Xalqın igid övladlarından 5 nəfər Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adını alıb.

İGİD POLKOVNİK

1944-1945-ci illərin hərbi mətbuat orqanlarında onun adı "igid polkovnik Zamanov" kimi qeyd olunur. Bu cəsur insan haqqında o dövrün "Boyevaya Krasnoarmeyskaya", "Vinnitskaya pravda", "Pravda" qəzetlərində və başqa mətbuat orqanlarında maraqlı məlumatlar verilib. İlk dəfə o, 1942-ci ilin yanvarında fərqlənib. Həmin ilin yanvarın 1-nə keçən gecə xüsusi tapşırıqla "dil" ovuna çıxan Xiyərbəy şaxtanın və qasırgalı küləyin olmasına baxmayaraq, öz kəşfiyyatçıları ilə Moskva vilayətinin Varvarovka kəndi istiqamətində düşmən sənəqlərinə tərəf sürünür, almanların bir zabiti və üç əsgərini əsir alır. Yüksək rütbəli alman zabitinin verdiyi məlumatlar sonrakı hərbi əməliyyatların planlaşdırılmasında Sovet komandanlığının karına gəlir. Yanvarın əvvəllərində Moskva ətrafında baş verən döyüşlərdə X.Zamanovun rəhbərlik etdiyi polk Mojaysk şəssesi istiqamətində düşmənin qarşısını alaraq, faşistlərin 2000 zabiti və əsgərini, 6 tankını və 25 topunu məhv edir. 1944-cü ilin fevralında Ternopolun azad olunmasında xüsusilə fərqlənən X.Zamanov Xalq Müdafiə Komissarlığının və Ali Baş Komandanın emri ilə Suvorov ordeninə layiq görülür və ona polkovnik hərbi rütbəsi verilir.

1944-cü ilin yazından diviziya komandiri kimi fəaliyyətə başlayan X.Zamanovun hərbi hissələri Ratibor və Biskay şəhərlərinin azad olunmasında böyük qəhrəmanlıqlar göstərir və onun əsgərlərinin hünəri Moskva-

da yaylım atəşi ilə qeyd olunur.

Müharibədən bir neçə il ötəndən sonra keçmiş Ukrayna cəbhəsinin komandanı Sovet İttifaqı Marşalı İ.Konev SSRİ-nin baş qəzeti olan "Pravda"-da Dembits şəhərinin azad olunmasında general-polkovnik Jədovun və polkovnik Zamanovun qoşunlarının xidmətlərini xüsusilə qeyd etmişdi.

Hərbi sənədlərdən və cəbhə qəzetlərinin materiallarından gördüyü kimi, polkovnik X.Zamanovun komandanlıq etdiyi hərbi hissələr 34 şəhərin azad olunmasında fərqlənib və bu münasibətlə komandir Ali Baş Komandanın 34 təşəkkür alıb. 6 dəfə Stalin öz əmrlərində onun qəhrəmanlığını xüsusilə qeyd edib. 10 dəfə X.Zamanovun hərbi birləşmələrinin qazandığı qələbələr Moskvada yaylım atəşilə qeyd edilib. Vətən qarşısındakı böyük xidmətlərinə görə igid polkovnik yüksək dövlət mükafatlarına - Lenin ordeninə, 4 Qırmızı Döyüş Bayrağı ordeninə, Suvorov, Kutuzov və Aleksandr Nevski ordenlərinə, 1

nik Zamanovun hərbi birləşmələrinin xüsusilə fərqləndiyi göstərilib. Həmin qələbə Moskvada 120 artilleriya qurğusundan 20 yaylım atəşi ilə qeyd olub.

Cəbhə mətbuatından aydın olduğu kimi, 1945-ci ilin ilk dörd ayı ərzində polkovnik Zamanovun diviziya-sının qazandığı qələbələr Ali Baş Komandan tərəfindən 3 dəfə qeyd edilib. Bütün bunlara rəğmən Sovet İttifaqı Marşalı İ.Konev Xalq Müdafiə Komissarlığı qarşısında polkovnik Zamanov-a general-mayor hərbi rütbəsinin verilməsi məsələsini qaldırmışdı. Amma bir qədər gecikmişdi. Bir neçə gün əvvəl 2-ci Belorus cəbhəsinin koman-



MƏŞHUR LƏZGİLƏR HAQQINDA BİLMƏDİKLƏRİMİZ

İKİNCİ BAQRATION

dərəcəli Böyük Vətən müharibəsi və Qırmızı ulduz ordenlərinə, 10-dan çox medala layiq görülüb. Bəs bu qədərdən və medalların sahibi olan yenilməz polkovnikə general rütbəsi niyə verilməyib? Orduda Baqration kimi döyüşçülərin böyük rəğbətini qazanmış polkovnikə kimlər mane olmuşdu? Sovet İttifaqı Marşalı İ.Konev ona nəyi deməmişdi? Bu sualları cavabını açıqlamaq çox çətindir. Amma 1945-ci ilin döyüşləri müəyyən yaqinlik hasil etməyə imkan verir.

1945-Cİ İLİN DÖYÜŞLƏRİ

1945-ci ilin döyüşlərində polkovnik X.Zamanovun komandanlıq etdiyi hərbi birləşmələrin qazandığı qələbələr SSRİ-nin hərbi tarixinə qızıl hərflərlə yazılıb. Həmin döyüşlərdən bir neçəsini xatırlamaq kifayətdir. Əvvəlcə "Boyevaya Krasnoarmeyskaya" qəzetinin 1945-ci ilin martın 21-də dərc etdiyi Ali Baş Komandanın əmrinə nəzər salaq. Həmin əmr Ukrayna cəbhəsi qoşunlarının komandanı Sovet İttifaqı Marşalı Konevə və cəbhə qərargahının rəisi ordu generalı Sokolovskiyə ünvanlanıb. Əmrdə Sileziyanın şəhərlərinin azad olunmasında fərqlənmiş hərbi hissələrin və birləşmələrin adları göstərilib. Polkovnik Zamanovun komandanlıq etdiyi diviziyanın isə əla hərbi əməliyyatlar apardığı xüsusilə qeyd olunub. Ali Baş Komandanın 1945-ci ilin aprelin 30-da "Vinnitskaya pravda" qəzetində dərc edilmiş başqa bir əmrində almanların Ouderdeki müdafiə mövqələrinin ələ keçirilməsində yenə polkov-

danlığı başqa bir ləzgi sərkərdəsinə - Qusarın Uku kəndindən olan, Ali Baş Komandan tərəfindən Vətən qarşısındakı xidmətləri 7 dəfə qeyd edilən, hələ 1938-1939-cu illərdə Xasan gölü və Xalxin-Qol çayı ətrafında yapon samurayları ilə döyüşlərdə böyük uğurlar qazanmış, alman faşistlərinə qarşı vuruşmalarda ad çıxarmış polkovnik Mahmud Əbilova general rütbəsi verilməsi məsələsini qaldırmışdı. Bundan sonra o vaxt 250-ci Qırmızı Bayraqlı Babruysk diviziya-sına təzəcə komandir təyin edilmiş Mahmud Əbilov 1945-ci ilin aprelin sonlarında general-mayor hərbi rütbəsinə layiq görülmüşdü. Yəqin ki, Ali Baş Komandan eyni vaxtda iki ləzgiyə general rütbəsini vermək istəməmişdi və Sovet İttifaqı marşalı İ.Konev də bunu özünün sevimli diviziya komandirinə deməmişdi...

DAHA BİR SİRR

Müharibədən sonra uzun müddət Buynaksk və Mahaçqala şəhərlərinin hərbi komissarı işləmiş, bir neçə il əvvəl dünyasını dəyişmiş polkovnik Xiyərbəy Zamanovun cəbhə həyatı ilə bağlı bəzi sənədlərin, məktubların, həmçinin vaxtilə Lvov şəhəri qırmızı ləpirçilərinin onun diviziya-sının hərbi əməliyyatları barədə topladığı yeni materialların izinə düşsək də, onları tapa bilmədik. Zənnimizcə bu materiallarda igid sərkərdənin hələ bizə məlum olmayan neçə-neçə qəhrəmanlığı öz əksini tapıb. Hər halda Dağıstanın ikinci Baqrationunun keçdiyi şərəfli döyüş yolunun tam və hərtərəfli öyrənilməsinə böyük ehtiyac var...

Müzəffər MƏLİKMƏMMƏDOV.

XƏBƏRLƏR

300 MİLYON DOLLAR SƏRMAYƏ QOYULMUŞDUR

Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası indiyədək Azərbaycan iqtisadiyyatı ilə bağlı 40 layihəyə 300 milyon ABŞ dolları məbləğində sərmayə qoymuşdur. Sindikatlaşdırılmış kredit şəklində isə 104 milyon dollar həcmində vəsait yerləşdirilmişdir. Qurum ölkədə bankçılıq, korporativ idarəetmə, lizing, kiçik və orta müəssisələrin, qiymətli kağızlar bazarının inkişafı, ipoteka kreditləşməsi, investisiyanın artırılması və biznes mühitinin yaxşılaşdırılması sahələrində məsləhət xidməti layihələrini həyata keçirmişdir.

SAHİBKARLARA XƏBƏRDARLIQ

Bakıda yeni tikilən Beynəlxalq və Şəhərlərə Mərkəzi Avtovağzalda köhnə və standartlara cavab verməyən sənişin avtobuslarının fəaliyyətinə icazə verilməyəcək.

Nəqliyyat Nazirliyindən verilən məlumata görə, yeni avtovağzaldan sənişin daşıyan avtobusların hamısı müasir tələblərə cavab verməlidir. Avtovağzaldan yalnız komfort şəraitli avtobuslar sənişin yığacaq. Bu barədə artıq Nəqliyyat Nazirliyi nəqliyyat sahəsində fəaliyyət göstərən sahibkarlara xəbərdarlıq edib. Xəbərdarlığa görə, bu sahədə fəaliyyət göstərən sahibkarlar və həmin avtovağzalda marşrut xətti götürən digər şəxslər istifadəsində olan köhnə və kiçikütumlu avtobusları yeni və müasir avtobuslarla əvəzləməlidir. Bu xəbərdarlıq əsasən həmin avtovağzaldan rayonlara sənişin daşıyan marşrut sahiblərinə edilib.

460 ƏLİL VƏ ŞƏHİD AİLƏSİNƏ EV VERİLƏCƏK

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi ölkədə şəhid və əlil ailələrinin mənzil təminatının yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlər planını davam etdirir.

Hazırda bununla bağlı ölkənin 21 rayonunda əlil və şəhid ailələri üçün binələr tikilir. Bu vaxta qədər nazirlik 747 əlil və şəhid ailəsini müasir tipli mənzillərlə təmin edib. Bundan başqa 7000 ailə pulsuz mənzillə təmin olunmaq üçün nazirliyə müraciət edib. Həmin şəxslərin vəziyyəti araşdırılıb və qeydiyyatla götürülüb. Hazırda tikilən binələrdə isə daha 460 ailə mənzillə təmin olunacaq. 18 rayonda tikilən mənzillər payız aylarında həmin şəxslərin istifadəsinə verəcək. Son 5 ildə əlil və şəhid ailələri üçün 25 yaşayış binası və 132 fərdi ev inşa olunub. Həmin mənzillər xüsusi komissiya tərəfindən işıqlandırılaraq əlil ailələrinə təmənnasız verilir.

QUSARDA NÖVBƏTİ ƏMƏK YARMARKASI

Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi regionlarda işsizliyi aradan qaldırılması ilə bağlı tədbirlərini davam etdirir.

Avqustun 15-də növbəti əmək yarmarkası təşkil olunub. Yarmarka Qusar rayonu ərazisində təşkil olunub və əhəliyə rayon üzrə bütün vakant yerlər təklif edilib. Nazirlikdən bildiriblər ki, qurum hazırkı vaxta qədər 16 şəhər və rayonda əmək yarmarkası keçirib. Həmin yarmarkalarda 569 müəssisə və təşkilat tərəfindən 5724 vakansiya təqdim olunub. Keçirilən yarmarkalar nəticəsində 1418 nəfər işlə təmin olunub.

ЧАЗ ДАГЪЛАРА ШАИР АКУНА...

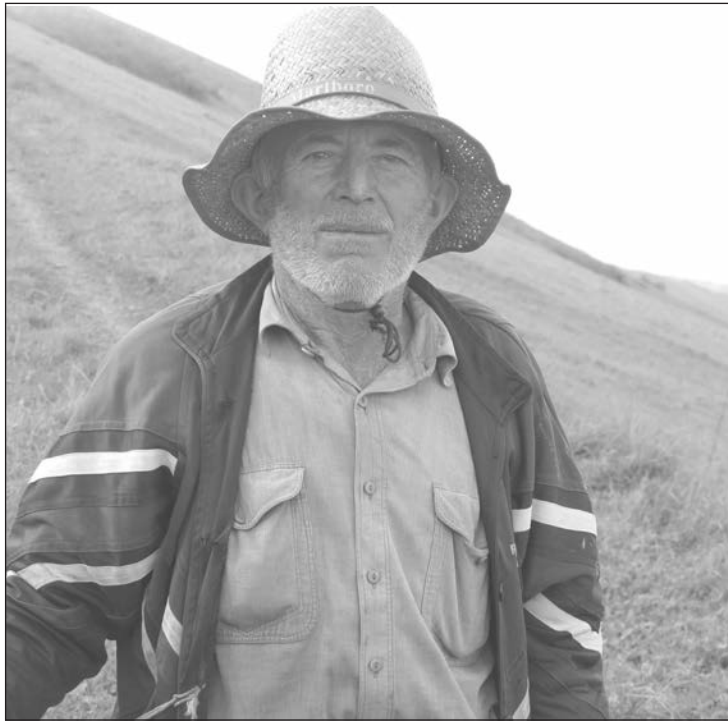
■ Элкъвез-элкъвез къакъ анриз хкаж хъанвай, къилел лекъери цлар ягъизвай дагълара, абурун ценера экля хъанвай, агъзур жуьредин цуьк акъуднавай яйлахра инсандикай шаир тахъун мумкин туш. Ина къацу тамари, серин булахри, лацу чарчарри тибитатдиз бахшнавай нервал, михивал, тикрарсузвал акурла шиирдал, манидал илигиз клан жеда ваз.

Кцларин гуьлушан пиперикай тир Къазан булах акурбуру инаг уьмуьрлух рикелай алудач. Райондин са шумуд хуьруьн раж инин яйлахрай я. Им гзаф четинвилелди къазанмишзавай фу тирди садра иниз илифайбуру гьасятда къатуда.

Чун и яйлахдай вичин хайи хуьруз - Четкуьниз хъфизвай Сейфуллагь Самедовал дуйшуьш хъайила хурушум тир. Галатнавай, пелен гьекъ къуранвачир и агъсакъал гуьнедай явашдиз эвичизавай. Ингъе адан вилера гьейранвал, ашкъи авай. Винел рагъдандин серин хъен аватнавай яйлахди адан гьиссерал звал гъанвай.

Адахъ галаз мукъувай таниш хъайила "Халисан шаирар дагълара жеда", - лагъана фикирна чна. Са ялце вичин цудралди шиирар хуралай клелна касди. Санални какахъ тавуна, лезги ва азербайжан члаларалди ада лагъай гзаф члалар чи дагълариз талукъбур тир. Етимвиле, дарвиле уьмуьр гъалай и касдин хур, на лугъуди, ван алаз авахъзавай чарчар тир. Икъван члалалди санани вичин гъич са шиирни чап тахъанвай и 70 яшарин агъсакъалди шиирар твар-ван паталди ваь, вичин рикл секиарун паталди теснифзавайди шаксуз тир.

С.КЕРИМОВА



Къегъалдин гъиле кар кланда.

Лезги халкъдин мисал.

ЧИ БУБАЙРИ ЛАГЪАНАЙ...

- Акъулсуз дустунилай акъулу душман хъсан я.
- Авайвал лагъайдан бармакдин патар хкатда.
- Авайла, вилер яру жеда, авачирла - чин.
- Авачирвиликай гъуцарни бизар я.
- Ажал агакъбай кици иесидин шаламар жакъвада.
- Ажус ламрал къвед акъахда.
- Ажус ламрал пуд рипе, йигин шиврел пурун гъебе.
- Арабадал къуьрер къаз жеч.
- Асклан дагъдизни жив къвада.
- Ахвар такуна, квар хадач.

ЛЕЗГИЯР ВИРИНА

МОСКВА

ТІВАР КУТУГНА

Алатай йисуз "Урусатдин лайихлу тренер" твар къачур Максим Абдулмежидован агалкъунар йис-сандивай пара жезва. Ам I категориядин международный судья, СССР-дин ва международный спортдин устлар, Заланвал Хкажунай Москвадин Спортдин Федерациядин вице президент я. Вич заланвал хкажунай са шумудра СССР-дин чемпион хъайи Максима исятда Москвада къилди спортдин клуб тешкилнава. Ина спортдин 15 хилй 150 кас машгъл жезва.

Лезгиди регъбервал гузвай клуб РФ-дин машгъл клубрикай яз гьисабзава. М.Абдулме-

жидова 30 спортдин устларар, 60 спортдин устларвиле кандидатар ва 150 дережалу спортсменар гъазурнава. Урусатдин чемпионар Алексей Саксонов, Аслан Баматалиев, Назим Эфендиев, Урусатдин чемпион, Европаддин ва дуйньядин призар къачур Людмила Арефьева, Урусатдин ва Европаддин чемпион Любовь Петрушина ва масабур Максима арадиз акъуднавай спортсменар я.

Москвадин Лосиноостров районда тешкилнавай клубда цудралди лезги жегъиларни машгъл жезва. Абурукай са шумуда Урусатдин чемпионвиле твар къачунва.

СА ХУЬРУЬН АКАДЕМИКАР

Къафкъазда муьризмдин бине кутур, дагъви халкъарин азавилин женгериз регъбервал гайи, Имам Шамилан муаллим хъайи машгъл лезги алим ва къагъриман Шейх Мегъамед Ярагъвидин ватан тир Ярагъ Къазмаяр вичин алмиралди неинки Дагъустандиз ва Урусатдиз, гъакни вири дуйньядиз сейли я. Исятда анжах Москвада и хуьряй са шумуд академикди кваллахзава. Абурукай Вирироссиядин Илимдинни Ахтармишурнин Гематологиядин ва Кларабдин Мефт Куьчардай Ин-

ститутдин профессор, медицинадин илимрин доктор, академик Къудрат Абдулкъадирова, Москвадин Физикадинни Техникадин Институтдин профессор, академик Низами Абдулкъадирова, Россиядин Илимрин Академиядин член-корреспондент, экономикадин илимрин доктор Феликс Шамхалова иллаки чехи агалкъунар къазанмишнава. Абурун илимдин кваллахрикай дуйньядин 60-далай гзаф уьлквейрин университетрин муаллими ва студентри менфят къачузва.

Къелемдиз къачурди: Гуьлхар ГУЬЛИЕВА

СУРГУТДАЙ ЧАР

МАД СА ЛЕЗГИ МЕДЕНИЯТДИН КІВАТІАЛ

Играми "Самур"! Сургут Урусатдин лезгийр гзаф яшамеш жезвай пиперикай я. Шегъерра ва поселокра вишералди лезги хизанар ава. Чи виляятдин лезгийр гзаф авай маканрикай садни чун яшамеш жезвай Федоровск поселок я. Чна ина "Самур" твар ганвай лезги медениятдин меркез арадал гъанва. Гила ам гъукматдин патайни тестик хъанва. 300-дав агакъна лезги хизанар яшамеш жезвай чи поселокда ихтин кватгал туькуьрун патал Кьибле Дагъустандай тир Самурхан Якъубова, Азербайжандин Кцлар райондай тир Садикъ Теймурова ва Руслан Шерифова иллаки чехи зегъметар чугуна.

Гъа инал лугъун хъи, чна чи медениятдин меркездив хайи члалални медениятдал гзаф рикл алай инсанар агуднава. Чи поселокдин лезгийри акъулу, зегъметдал рикл алай инсанар хъиз твар акъуднава ва абуру маса халкъарин векилриз чешне къалурзава.

Чи меркезди лезги мектеб кардик кутун патал са къадар крар къиле тухванва. Цинин сентябрдилай гатунна 50-далай гзаф лезги аялри мектебда дидел члал чирда. Чна ина гадайрин ва рушарин "Лезгинка" ансамблни арадиз гъанва. Гила къуьлдайбур патал милли пеке-

рихъ гелкъвезва. Идалай гъейри спортдин секцияни тешкилнава. Азаддиз къуршахар къунай, дзю-додай, боксдай, шагъматдай ва маса хилерай спортсменар гъазурзава. Ина гъам аялрин, гъамни жегъилрин секцияр ава.

Куьруь вахтунда чахъ са къадар агалкъунарни хъанва. Зи хци Руслана (чун Кцлар райондин Манкъулидхуьряй я) поселокдин къуьлерунин ансамблдик кваз Москвада, Италияда ва Европаддин маса уьлквейра концерттар гана ва чи медениятдин меркез вириниз сейли авуна.

Чахъ четинвилерни авачиз туш. Алай вахтунда чна лезги ктабхана арадал гъизва ва са къадар ктабарни кватнава. Амма учебникар ва чи кхьирагрин ктабар агакъзавач. Играми "Самур"! Чна квевай и карда чаз куьмекар гун тлалабзава. Мумкин я, чи чар клелай бязи инсанрини цийиз тешкил хъанвай меркездиз куьмекар гун. Чи меркездик эгечинавай вири лезгийри квез саламар ракъурзава ва агалкъунар тлалабзава.

Гъажи АСЛАНОВ,
РФ-дин Сургут виляятдин Федоровск поселокдин "Самур" Медениятдин Меркездин къил.

ЧЕМПИОНКА ГЕРМАНИИ - ЛЕЗГИНКА



Эту очаровательную девушку зовут Мария Салманова. Она чемпионка Германии среди молодежи по ju-jitsu. А занимается профессиональным спортом она с детства.

В Германии эту лезгинскую семью, где кроме Марии воспитываются еще трое детей, уважают за трудолюбие и скромность. Глава семьи, инженер по образованию Акиф и его жена Интизар - врач по профессии, гордятся, что их дети отличаются от своих сверстников успехами в учебе и спорте.

Пока в семье два чемпиона. У Яшара "серебро" по ju-jitsu. Завоевал он его в прошлом году на чемпионате Германии среди юношей. А их родственники в Кусарах отмечают, что Салмановы воспитываются в духе немецкой пунктуальности и лезгинского трудолюбия.

Роза ГАДЖИМУРАДОВА

Без дело жить -
только небо коптить.

А.П.Чехов

НОВОСТИ

АМЕРИКАНЦЫ НАШЛИ НА МАРСЕ ВОДУ

Американский космический аппарат "Феникс" обнаружил на Марсе воду. По словам Уильяма Бойнтон, ученого из Университета Аризоны, руководящего миссией по поискам следов воды на Красной планете, ученые и раньше имели косвенные данные о наличии воды на Марсе. Они были получены в результате исследований со спутника "Марс-Одиссей", а также в ходе наблюдений самого "Феникса". Но теперь ее впервые удалось потрогать и попробовать.

Образец марсианского грунта, в котором была обнаружена вода, достали примерно с пятисантиметровой глубины.

ВОДНОЕ ПРОШЛОЕ СЛОНОВ

Удивительные вещи открылись при исследовании ДНК слонов. Оказалось, что у сухопутных великанов есть неожиданные родственники - морские животные. Это ламантины и дюгоны. Так появилась теория, по которой слоны произошли от животных, ведущих водный образ жизни. 37 миллионов лет назад на Земле обитали звери, принадлежавшие к роду примитивных хоботных. Похожи они были на тапиров или маленьких гиппопотамов.

Эти существа обитали в реках и на болотах, проводя в воде большую часть времени, - как нынешние гиппопотамы. Исследования зубов древних животных показали, что питались они пресноводной растительностью рек и болот. Пока неизвестно, как далекие предки слонов покинули и перешли к жизни на суше. Хотя можно предположить, что похолодание привело к осушению болот и рек в местности, где они обитали, и "полуводные" прапрадеды слонов просто вынуждены были освоить сушу.

НОВЫЙ ПРОЕКТ

Азиатский банк развития (АБР) готовится утвердить на Совете директоров выдачу кредита в \$160 млн. на реализацию проекта реабилитации линий электропередач в Азербайджане. Общая стоимость проекта составляет \$220 млн. В рамках проекта предусматривается строительство двухконтурной 220 кВ линии электропередачи от Мингячевирской ГЭС до Абшеронской подстанции.

УСТАМИ ДЕТЕЙ

ВИДИМЫЙ И НЕВИДИМЫЙ ГОРОД

Иера Азизова ученица III класса школы N 20 г Баку. Ее классный руководитель Яна Андреевна гордится своей талантливой воспитанницей, которая учится отлично.

Отличает Иеру от своих сверстников ее большая любовь к природе. А это не удивительно, ведь она родилась в райском уголке, который называется Кусары. Окружают его со всех сторон леса, горы и реки. Летние и зимние каникулы Иера всегда проводит в Кусарах. А вот последние два года ей посчастливилось провести летние каникулы в Нижнем Новгороде.

Этот древний русский город поразил ее величественной красотой. Город окружен парками, где на каждом шагу пристроены детские площадки, песочницы, разные качели. И главное, все они бесплатные. Иеру здесь больше всего поразило забота горожан о детях. Ей было обидно, что в ее родном городе Баку, в последнее время взрослые дяди часто вырубают многолетние деревья, разрушают парки, а вместо них строят высотные дома. Около ее дома и школы нет ни одного парка и детской площадки. Незабываемым впечатлением



для Иеры оказалось встреча с озером Светлояр. А озеро находится в дремучих лесах. Сюда во все времена тянулись люди, влюбленные в природу, и вот Иера тоже увидела неописуемую красоту этого озера. От взрослых она услышала предание об этом живописном уголке. Предание гласит, что во времена Батяна на берегу озера Светлояр стоял удивительно красивый город, который назывался Китеж. Никто не знал к нему дороги, кро-

ме князя Юрия Всеволодовича и его войска. Но один из воинов показал Батюю дорогу. И как только хан со своими воинами подошел к городу, Китеж исчез с лица земли. Дома и церкви скрылись под холмами, яма заполнилась водой. Прошло много веков, а город все продолжают искать.

Об увиденном и услышанном о видимом и невидимом городе Иера собирается рассказать в школе.

ЭТО ИНТЕРЕСНО

ГНЕЗДО АРОМАТЕРАПЕВТА

Об уникальных свойствах трав известно не только человеку. В природе подчас встречаются самые удивительные примеры того, как можно использовать целебную силу растений. Так, синицы, обитающие на острове Корсика в Средиземном море, влетают в гнезда ароматные растения, чтобы сохранить свой дом чистым и защитить птенцов от паразитов и болезней. Сразу после появления яиц синицы начинают собирать лаванду, тысячелистник, карри, мяту и другие травы. Птицы делают ароматическую смесь примерно из десяти растений. Эти

растения содержат множество веществ, которые убивают бактерии и вирусы, а также защищают от паразитов, грибков и насекомых. Время от времени птицы выбрасывают из гнезд засохшие травы и заменяют их свежими.

ПОДКОВА НАД ДВЕРЬЮ - НА СЧАСТЬЕ И УДАЧУ

В старину в каждом доме "на счастье" вешали над дверью подкову. Эта подкова, говорят, еще и предохраняет жилище от "дурного глаза" и пожара! В примету эту

можно и не верить, но старые люди уверяют, что она "действует".

ВИТАМИНЫ НЕ ПРОПАДАЮТ!

Многие считают, что уже через полчаса после отжима апельсиновый сок теряет до 50% витамина С. Ученые этот миф легко опровергли, измерив содержание витамина С в свежотжатом апельсиновом соке и в том же соке, постоявшем сутки в холодильнике. Витаминная ценность напитка не изменилась, но пить двух-трехдневный сок не рекомендуется, так как в нем накапливаются бактерии.

КСТАТИ

По свидетельству арабского писателя Сефади, древние арабы считали достойным прославления три качества: военную храбрость, гостеприимство и литературный талант.

АРТИСТ МИРА



Почетное звание "Артист мира" присуждено композитору и пианистке из Азербайджана Фирангиз Ализаде за выдающийся вклад в мировое музыкальное искусство, деятельность во имя мира на Земле, развитие диалога культур. Торжественная церемония вручения премии "Артист мира" состоялась в начале апреля в Париже. Музыка Фирангиз Ализаде звучит в лучших залах мира. Она выступала с Иваном Монигетти, Эвелиной Глен-

ни, квартетом "Кронос" и другими известными музыкантами. Произведение "Дервиш", в котором композитор соединила звучание азербайджанских народных инструментов с европейскими, с триумфом обошло весь мир.

Фирангиз Ализаде окончила Азербайджанскую государственную консерваторию им. Узеира Гаджибекова в 1970 году по классу фортепиано и в 1972 году по классу композиции (класс профессора Кара Караева). С 1973 по 1976 годы была ассистентом-стажером в классе Караева. Долгое время жила и работала в Германии. В 1999 году Фирангиз Ализаде - впервые за всю историю ежегодного фестиваля современной музыки в Люцерне - была признана Leading composer, ведущим композитором. А в 2003 году была удостоена диплома и медали Кембриджского биографического центра, включившего ее имя в список "Выдающихся интеллектуалов XXI столетия". Сейчас председатель Союза композиторов Азербайджана, народная артистка республики Фирангиз Ализаде работает в Азербайджанском государственном академическом театре оперы и балета над оперой "Интизар".

ŞAİR HAQQINDA KİTAB

Bir neçə ay əvvəl respublikamızın poeziya həvəskarları Azərbaycanın tanınmış şairi Kələntər Kələntərlinin anadan olmasının 75 illiyini geniş qeyd etdilər. Amma yubiley sevinci davam edir. Söz qədrini bilənlər, kələntərsevərlər bu günlərdə Azərbaycan oxucusuna şairin həyat və yaradıcılığında bəhs edən "Dağ parçası" kitabını ərmoğan etmişlər. "Samur" Ləzgi Milli Mərkəzinin dəstəyi ilə "Vektor" Nəşrlər Evinin çap etdiyi yeni kitab həm məzmunu, həm də gözəgəlimli tərtibatı ilə diqqəti cəlb edir. Kitabın ideya müəllifi və tərtibçisi Ruslan Şeydayev, redaktoru Mübariz Məsimoğlu, tərtibçisi Cəlal Cəlalovdur.

Qusar rayonunun qədim Sudur kəndində həyata göz açmış, Azərbaycanın görkəmli söz ustalarının köməyi və qayğısı ilə poeziya aləminə gəlmiş, illər keçdikcə burada özünü təsbit etmiş, xalqın sevimli şairinə çevrilmiş Kələntər Kələntərlinin həyat və yaradıcılığına həsr olunmuş kitabda oxucular onları maraqlandıran bir çox suallara cavab tapacaqlar: Kələntər Kələntərli ədəbi mühitə necə gəlib? Səməd Vurğun niyə onu şeir yazmağa həvəsləndirib? Sovet dövründə şairə qarşı nə kimi haqsızlıqlar edilib? Qələm dostları onu nə üçün çox sevirlər? və s.

Kitab diqqəti çəkən 4 fəsildən ibarətdir. Birinci fəsildə şairin ustadlarından və müəllimlərindən, ikinci fəsildə onun həyatının ən maraqlı anlarından söhbət açılır. Üçüncü fəsil şair və onun yaradıcılığı haqqında məqalələrdən və oçerklərdən, dördüncü fəsil isə tanınmış qələm sahiblərinin Kələntər Kələntərli haqqında ürək sözlərindən ibarətdir.

Ön sözdən məlum olduğu kimi, Kələntər Kələntərlinin əsərləri 8 cildə çap üçün hazırlanıb.

Kələntər Kələntərli - 75

DAĞ PARÇASI



ustaları,
həyatı,
resenziyaları,
ürək sözləri

Bu cildlərin işıq üzünə görməsi şairin pərəstişkarlarının böyük sevincinə səbəb olardı. Bu, ötən əsrin 60-cı illərində "Güllələsin dağlar məni", "Yoldaş hökumət" kimi dillər əzbəri olmuş şeirləri ilə Sovet quruluşuna meydan oxuyan, elə ona görə də başı bələlən çəkən, lakin heç vaxt həqiqəti deməkdən, mübarizədən əl çəkməyən şairin də ən böyük arzusuudur.

"Samur"

XƏBƏRLƏR

500-DƏK KİÇİK SU ELEKTRİK STANSİYASI

Azərbaycanda elektrik enerjisinin istehsalı yaxın 5 il ərzində 13% artaraq 25 mlrd. kVt/saata çatacaq. Bu barədə "Azərenerji" ASC-nin vitse-prezidenti Marlen Əsgərov bildirib.

Onun sözlərinə görə, ötən il Azərbaycanda 22 mlrd. kVt/saata yaxın elektrik enerjisi istehsal olunub: "Hazırda Şirvanda gücü 750 MvT, Qubada 104 MvT, Füzulidə 50 MvT olan yeni elektrik stansiyaları inşa olunur. Səngəçaldada inşa olunan 300 MvT-lıq stansiya və Sumqayıt Elektrik Stansiyası bu il istismara verilecək. "Azərenerji"-nin hazırladığı proqrama əsasən, Tovuzda 380 MvT, Girdmançay üzərində ümumi gücü 150 MvT olan iki, eyni zamanda 500-ə yaxın kiçik su elektrik stansiyalarının tikintisi planlaşdırılır. Bu da əlavə güclərin şəbəkəyə qoşulması deməkdir".

OĞUZDA KURQANLAR AŞKARLANIB

Azərbaycanın Oğuz rayonu ərazisində eramızdan əvvəl 14-16-cı əsrlərə aid kurqanlar aşkarlanıb. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Tarix və Etnoqrafiya İnstitutu əməkdaşlarının bildirdiyinə görə tarixi tapıntılara Oğuz rayonunun Kərimli kəndi ərazisində təsadüf edilib. Aşkarlanmış kurqanlar son tunc dövrünə aiddir və onlardan ən balacasının diametri 70 metrdir. Kurqanlar içərisində gildən hazırlanmış naxışlı qablar və bəzək əşyaları aşkarlanıb. Bundan başqa ərazidə 5 metr dərinlikdə tunc dövrünə aid dəfn adətlərinə də təsadüf edilir.

HƏR ŞƏKİL BİR TARİXDİR...



МУС КВАЗ КЪАДАТИА?

Эхиримжи йисара Мегьарамдхурувнийри Дагъустандин ва Урусатдин кыле авайбуруз ара датлана арзафарза ийизва. Вучиз? Мегьарамдхуру Дагъустандин Азербайжандихь галаз сергьят тир члехи лезги районрикай я. Исъята 70 агъзурдав агакьна агъалияр яшамыш жезвай и район СССР чкИайдалай кьудухь барбатI йикьал гьанва. КIваллахдин чкаяр кьвердавай тIмил жезва. Икьван гагьди 8 хуьре мектебар патал кьилди дараматар авач. Хуьрера сагьламвилин карханаяр агакьзавач ва эхиримжи 30 йисуз абур арадал гъун патал гьукуматди пулунин такьатар чара авунвач. Хуьруьн майишат пис йикьал атанва. Санлай Кьиблепатан Дагъустандин лезги района чехиар гьасилдай 12 завод, гьакIни некIедин заводар чукIурна, арадай акьуднава. И района майвачивилин ва уь-

ХАЛКЪДИК КЪАЛАБУЛУХ КУТАЗВАЙ КРАР

зумчивилин майишатар вилик тухун патал герек тир тедбирар кьилиз акьудзавач. Кьибле Дагъустандин сергьятдин районриз, гьабуркай яз Мегьарамдхуруьз герек тир кьайгьударвал кьалурзавач.

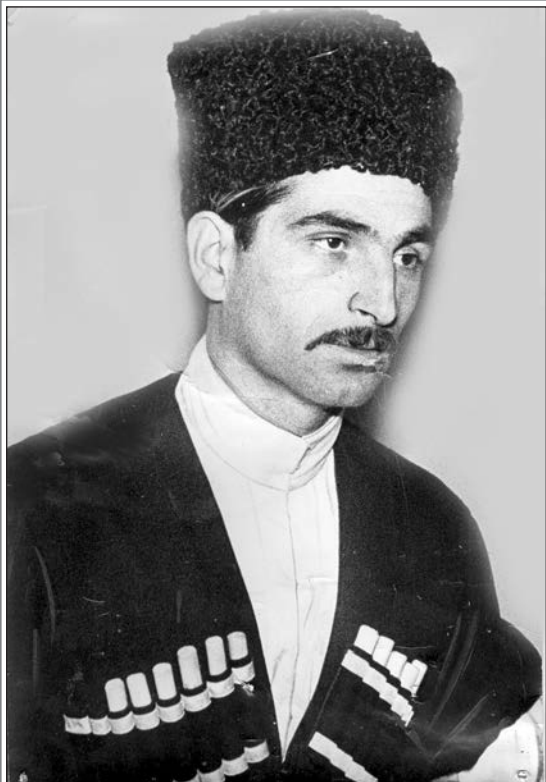
Гьа ихьтин татугайвилер себег яз Мегьарамдхуруьн ва маса районрин агъалиьри чпин ихтиярриз кIур гузвай чиновникрикай арза-фарза ийиз Урусатдин ва Дагъустандин гьукуматривай РФ-дин гьукуматди Кьибле Дагъустандихь авсиятда 1995-йисан 12 октябрдиз кьабудай 1000 лагьай нумрадин кьарар кардик кутун тIалабзава. "Россиядин Федерациядин Дагъустан Республикадин сергьятдин районар сиясатдин, мадаратдин ва дула-

нажагьдин гьалар хьсанарун патал важиблу тедбирар" тIвар ганвай и кьарардиз гьелени амал ийизвач. И кьарардив кьадайвал Самур-Дербент, Мегьарамдхуру, Ахцегь ва Табасаран районар никIериз ва багьлариз яд гузвай системар цIийи кьилелай тьукIурна, цIийи кьаналар акьудна кIанзава. Кьарарда 3 агъзур гектардин майвадин багьлар ва 5 агъзур гектардин уьзъмлухар, 2 агъзур гектардин тамар кутун герек тирди кьалурнава.

Фикирда кьунвай члехи тедбиррикай садни 167 километрдин яргьвиле Магьы дере - Рутул - Дербент кьанал акьудун я. И кьаналди Рутул ва Ахцегь районрин агъалиьриз 10 агъзур гектардилай гзаф чилерикай кьадайвал, Кьибле Дагъу-

станда са шумуд ГЭС эцигна кIанзава. Кьарарда мектебар, медениятдин, медицинадин ва алишверишдин карханаяр патал дараматар эцигун, рекьер гуьнгьуна хтун ва маса гзаф важиблу тедбирарни фикирда кьунва. Ингье 13 йис алатнаватIани кьарардин чара-чара пунктар гьелени кьилиз акьудзавач. И карди лагьайтIа, мегьарамдхуруьнвийрик, гьакIни Кьибле Дагъустандин маса районрин агъалиьрик гьахьлу яз кьалабулух кутазава. Шумуд йисар я Мегьамед Ярагьвидин тIварунихь галай фондунин кьиле авайбуру, гьакIни маса лезги тешкилатри 1995-йисан талукь кьарар Дагъустандин ва Урусатдин гьукуматрин рикIел хкиз. Яраб абур халкьдин тIалабун мус кьаз кьадатIа?

М.МЕЛИКМАМЕДОВ



КЪЕНИ КЪЕНИЕВ

сейли сеняткар Камил Дадашова адаз вичи регьбервал гузвай ансамблдиз эверна. Куьруь вахтунда сенятдин мектебрин арада кьиле фейи конкурсада уфтан хьайи жегьилдиз Бакудин Трудовой Резервайрин ансамблдиз эверна. 1957-йисуз Къени вири дувньядин жегьилрин ва студентрин фестивалдин лауреат хьана.

Къара кьилди ансамбль туькьурун теклиф къабулай Къениди 1960-йисуз "Шагдагъ" арадиз гъана. Гъам бажарагълу балетмейстер, гъамни алакьунар авай къуьлдайди хьиз сейли хьайи ада "Лезгинка", "Къегьалар", "Къайтагъи", "Дагъви руш" хьтин къуьлериз къурулуш гана. Цудралди цийи къуьлер арадиз гъана, коллектив патал сегнедин пекер цуз гана, абуруз герек аксессуарар жагъурна. Адан теклифдалди "Лезгинка" ансамблдин солист Жамалуддин Жамалудинова цуд вацран къене Къара коллектив патал цийи къуьлер гъазурнай. Гуьгъуьнлай азербайжанви сеняткар Ариф Мамедова Къенидин тлалабуналди ина цийи къурулушар гъазурнай.

Ансамблди хуьруьн клубрилай Бакудин чехи дараматра къван вирина зурба концертар ганай. Гъажали Агъмедов, Додик Шелмиев, Къенфет Гъезерова, Мафер Багъишов, Тегъмине Багъинова хьтин солистри ансамблдин сейливал артухарнай. Къени Къениеван цай, ялав квай къуьлери иллаки вири гъейранарзавай. 1967-йисуз Москвада кьиле фейи Вирисоюздин Фестивалдин лауреат хьайи "Шагдагъ"ди Кремлда гайи концерт акурбурун пагъ атланай.

Цуд йисуз датлана агалкъунар къзанмишай "Шагдагъ" халкъдин медениятдал, харусенятдал ашукъ тир са хуьруьнви гадади - Къени Къениева яратмишнаи.



Цуд йисан къене неинки Къар районда, гъакI чи республикада сейли хьайи "Шагдагъ" ансамбль алатай виш йисан къвед лагъай паюна мифдиз элкъвенай. 50 гададикайни рушакай туькьурнавай и чехи коллективди цуд йисуз датлана Къариз милли руьгъ гъанай.

Лезги фольклордик далу кутунвай ансамблдин репертуардихъ цудралди къуьлер, сюитаар, хореографиядин сегнеяр ва композицияр авай. Адан вири агалкъунар Къени Къениеван тварцихъ галаз алакьалу тир.

Къарин Хуьлуьхъ хуьре дидедиз хьайи Къени Пирмурадан хва Къениев кьве яшинда етим амуькнай. Къарин детдомдай 7-синиф акьалтарна Бакудин 4-нумрадин сенятдин мектебдиз ракъурай Къенидин тупарал виктегъдиз къуьлерун, четин элементар регътвилелди кьилиз акъудун акур



НОВЫЙ АЛЬБОМ ГРУППЫ "СУВАР"

ШАРВИЛИДИН МЕХЪЕР

Так называется новый альбом известной лезгинской группы "Сувар". Зрители долго и с нетерпением ждали этого дня. Ведь песни, вошедшие в альбом, за рекордно короткое время стали популярными благодаря концертам ансамбля. В частности, это такие старинные, всеми любимые лезгинские народные песни, как "Шарвилидин мехъер", "Свас тухузва", "Рушан рикЕ мурад ава", "Эсли-Керем", "Адахлу" и т. д. Вошли в альбом также известные песни Седагет Керимовой "Баде", "Булахдал", "Серинда", "Лезгинкадал илига" и другие в новой оранжеровке.

Студийные записи в исполнении Решада Ибрагимова, Джавахир Абдуловой, Эльвины Гейдаровой, Розы Гаджимурадовой и Руслана Пирвердиева оставляют яркий след в памяти слушателей. Оранжеровки Назима Гусейна и музыкальное сопровождение Заура Мусаева, Афгана Джамалудинова, Эмина Керимова и Эльнура Рагимова отличаются профессионализмом и калоритностью.



ГАФАЛАГ

КIвагъ	- чIагъ, пехъ
Мумлах	- кувнуьдин вирт авачир регъ
Кувшкундар	- кукIунал рикI алайди, дявечи
ШатI	- къаз
Куткурун	- вердишрун (кицI гъурчек)
Гъварч авун	- тIеквенар акъудун (саралай авуна)
Бахи атIун	- цвал авун
Царх	- нехиш
Шувакъвал	- къакъан буйдин
Къуьгъуьл	- зайиф
Мазу	- пи ва кIарабар галачир як
Хаса	- гъеле
Шагъад	- гъур регъуьнин гъакъи
Гвел	- звал
Талгу	- чалагъандин жинсиникай са къуш

САЛОН КРЫСАТЫ

Нужны ли мышеловки в год крысы?

* * *

Недоумение курильщика: "Откуда этот проклятый кашель? Сигареты, вроде, приличные".

* * *

Золотой запас: Кто запас, тот и выиграл.

* * *

- Вчера жену в зоопарк водил.

- Ну и как?

- Не взяла.

* * *

Для некоторых год свињи никогда не заканчивается.

* * *

Чукча в метро: "Вот оно какое Подмосковье".

* * *

- Первая женщина летчица?

- Баба-Яга...

* * *

КварТИРа.

Хотела завести мужа, но завела собачку.

* * *

Из криминальной хроники: "Дикие голуби заклевали девочку с доняром до икоты".

* * *

Бесплатный сыр бывает только в мышеловке, да и тот несвежий.

* * *

Жена гаишнику: "Не свистнешь - денег не будет".

* * *

Отпустил усы. Пусть уходят.

* * *

Вставная челюсть: Зубы в сумке.

* * *

- Ваша жена гуляет.

- Ничего. Она тепло одета.

* * *

Всего три таланта: гуляющая, курящая, хулящая.

* * *

День открытых дверей... в зоопарке.

* * *

Побитый пес, а может босс.

* * *

Кузнец своего... несчастья.

* * *

NATO - это надо?

* * *

Заведующая интерпретировала чужой успех как свое поражение. Отсюда - злость, неудача.

* * *

Пошел за шерстью, вернулся лысый.

* * *

Неграждане. Кратко - негры.

* * *

Объявление: "Продается половина барашка в живом виде".

* * *

Каждый человек прекрасен пока не докажет обратное.

* * *

Эпиграмма "Ностальгия"

Длинные патлы, -

Трубку soset -

Соцреализм - не жди -

Не придет.

Азад ШИРАЛИЗАДЕ

ЩИЙИ КТАБ

И йикъара Бакудин "Нурлан" чапханади "Баядар. Сусан бадедин мецелай" тIвар ганвай ктаб чапдай акъуднава. Ктабда вич 1922-йисуз КицIар райондин СтIур хуьре дидедиз хъайи Фарманова Сусан Жумартан рушан, гъакIни адаз ала-тай асирда яшамаш хъайи СтIурви Мина, Лейли, Гуьлсум, Лейсен, Сади ва Тейфе хьтин халкъдин мецин эсерар хъсандиз чидай яшлу дигеьгийривай ван атай баядар гъатнава.

Ктаб дубшувшдай арадиз атанвайди туш. Чи тIвар-ван авай журналист ва кхъираг Этибар СтIурви ктабдин эвелда ганвай вичин "Сихилрин чим гумай баядар" макъалада икI кхъенва: "СтIурикай ктаб" акъа-тайдалай гуьгъуьниз за кIелдайбурулай вишералди чарар къачуна. КIелдайбуру гъакIни чи фольклордин чешнеяр къелемдиз къачуна ракъурнава. Заз абурукай виридалайни кьиметлубур Севинж Фармановади вичин бадедин мецелай кхъенвай баядар яз акъазва. Вучиз лагъайтIа, и кар дериндай ахтармишна-вай ада баядрин авторарни чара ийиз алахънава ва са мус ятIани рикI кана хайи чIалал баядар лагъай и ксарин руьгъ шадарнава... Гъавилай Севинжан и алахъун кьимет гуниз лайих акуна заз. ГъакIни, къенин жегъил-рик Севинж хьтин, куьзубурун гафуниз кьимет гузвай, абурувай чи пун-къил суракъзавай, тарихар чирзавай жегъилар хьуни зун рикIивай шадарна. Авайвал лагъайтIа, адан алахъунри зун и ктаб чапдай акъуддай къаррал гъана."

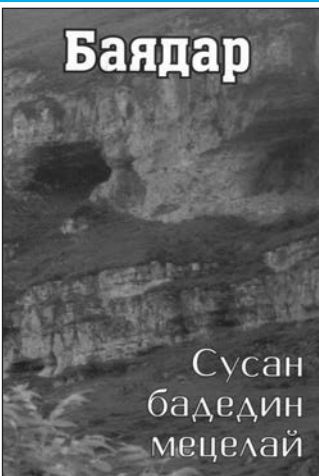
Са гафни авачиз, ктаб арадиз гъайи Этибар СтIур-видин алахъунар чи вилик-къилик квай ксариз чешне я. Къуй абурузни чпин хуьрерин баядар кIватIна чапдай акъудрай.

Ктабда гъатнавай баядар Сусан бадедин мецелай кхъена кIватIайди Ивановодин Гьукуматдин Университетдин Дербент шегъерда кардик квай филиалдин филологиядин факультетдин студент стIурви Севинж Фарманова, кIватIалдин редактор филологиядин или-мрин кандидат Гуьлбес Асланханова я.

Баядрин чIехи пай СтIуринбур тирвилай нугъат хвена ганва.

"Самур"

Баядар



ОБЪЯВЛЕНИЯ

Компания приглашает на работу ниже перечисленных специалистов

Требования к токарям:

- ✓ возраст до 45 лет,
- ✓ минимальный опыт работы по специальности 5 лет,
- ✓ минимальный разряд по специальности IV, наличие трудовой книжки.

Требования к сварщикам:

- ✓ возраст 20-30 лет, умение производить сварные изделия, такие как ворота, двери, решетки, перилла, ограды, фермы и т. д.
- ✓ минимальный опыт работы сварщика 2 г.
- ✓ желательно наличие удостоверения сварщика.

Требования к водителям:

- ✓ наличие прав (категории Б,С,Д,Е)
- ✓ возраст 20-35 лет
- ✓ знание языков (азербайджанский, русский.)
- ✓ опыт работы водителя не менее 3-х лет.

Требования к офис-менеджерам:

- ✓ женский пол, возраст 20-25 лет, образование высшее, знание языков (азербайджанский, русский, английский).
- ✓ знание ПК (Word, Exsel)
- ✓ желательно начальное знание бухгалтерии, программ 1с и коммуникабельность.

Требования к операторам:

- ✓ специальное техническое или высшее техническое образование,
- ✓ возраст 20-25 лет,
- ✓ знание азербайджанского, русского языков,
- ✓ опыт работы в производстве не менее 2-х лет
- ✓ желателен опыт работы на экспузионном оборудовании и коммуникабельность.

Требования к упаковщицам:

- ✓ жеский пол, возраст 20-40 лет
- ✓ желателен опыт работы упаковщицы.

Тел. для справок:

(012) 37-99-39, 447-19-39

факс: (012) 447-19-31,

прошу выслать SV на E-mail:

saida@metak.az

САМУР

Главный редактор
Седагет КЕРИМОВА

Адрес редакции:
AZ 1073 Баку, Метбуат
проспекти, 529-й квартал,
Издательство "Азербайджан",
этаж 3, каб. № 101.

e-mail:
sedagetkerimova@rambler.ru

Расчетный счет
26233080000
Капитал банк г.Баку
1-й Ясамальский филиал
код 200037
ВОИН 130024708

Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации
Азербайджанской
Республики. Рег. № 78

Индекс: 5581
Тираж: 2000
Заказ: 3331
Тел: 432-92-17

НАПЕЧАТАНА В ИЗДАТЕЛЬСТВЕ "АЗЕРБАЙДЖАН"